

turbati sunt omnes insipientes corde. Pro aeternis, est Hebreæ vox tareph, id est, à montibus rapinae, præde, lanienæ. Ita appellantur Martyres, qui ad lanienam, & devorationem rapti à Tyrannis sunt. Dumque martyrium suum, montes sunt sublimissimi superna perfusi luce, quam in ipsos etiam hostes derivant, ut veniant ad fidei lucem. Sic exponit S. August. ibi, lege S. Hilarium in Ps. 65. ad illa: *Introibo domum tuam in holocaustis, & S. Cyprianum lib. 3. Epist. 25. & lib. 2. Epist. 4.* Et quæ lib. sequenti expendo de Martyrum fortitudine, componens eos cum silice, à quo illuminans, & inflammans ignis extunduntur ierbis violentis. Ex quibus fit ad Martyres spectare potissimum in Ecclesia Christiana, illuminare, inflammare, purgare reliquos fibri inferiores. Collocandi ergo sunt in Seraphinorum gradu.

Martyres Seraphinis superioris in quo:

514 Addiderim, Martyres esse Seraphinis non solum pares, sed quodammodo superiores dignitate, vel eā tantum de causa, quod pro Christo cruciamenta pertulerint usque ad vitam dispensum. Ita Chrysostomus existimat Hymn. 8. in Epif. ad Ephes. cap. 4, cuius verba habes num. 401. Ubi nihil adeo esse præstantius, & sublimius putat, ut pati pro Christo: sublimitas haec præstat Angelicæ, imo Seraphinorum dignitati, qui nihil unquam pro Christo perpera sunt. Accipite jam quæ præclarè S. Anselmus excogitavit in libro de Similitudinibus cap. 61. cuius inscriptio est, *Alteratio inter hominem justum, & Angelum.* Digna ejus verba, ut adscribantur universa. Sic ille: *Propone Angelum aliquem quasi talia tibi improphanter. Tu homo de pulvere factus; tu pulvis aliquando futurus, contra Deum te extulisti, contra preceptum ejus; te in eum omnis peccati, & immunditia tumidis dejecisti, & nunc nostri similis esse queris, quos nunquam in aliquo contra voluntatem Dei contrahisti? Ad hanc ita respondeas. Si ego, ut dicas, de pulvere factus sum, certe non est mirum, si vento tentationis impulsus in fortes sum ego criminis lapsus. Verum agnitus, & credita misericordia Christi, spretis omnibus, quæ illum nolle scire potuit, in cunctis, quæ illum velle intellexi, memetipsum exercui. Dux exercitus Dei.*

515 His ergò cursim prædictis, ajo; licet Martyres omnes ob martyrii opus eximium, ad Seraphinorum chorum, & dignitatem spectare videantur; alios tamen alii esse perfectiores, & excellentiores: nam Apostoli, qui omnes Martyrum subiere, reliquis præstant Martyribus; omnes vero superantur dignitate, & sanctitate ab Apostolorum, & Martyrum coryphaeo, & totius Ecclesiæ Principe, & capite D. Petro, Christi Vicario; qui certe in hoc Seraphinorum ordine Ecclesiam collustrante sibi vendicat Michaelis nomen, & dignitatem, ob præclarissimam, quam edidit, de Christi divinitate, & humanitate confessionem illam, *Tu es Christus Filius Dei vivi:* propter quam Crucis deinde supplicium, & mortem fuit perpeccus. Certè hic jam promicat spectrum illud divinissimum Isaiae cap. 6. in quo describi principe sensu reor Martyres inclitos sub novorum Seraphinorum (qui non Duo tantum, sed plures, & innumeri erant, ut S. Hieronymy. & alii merito existimant) nomenclatione, gestu, & habitu; commendarique su-

Pro D. Petro, ac reliquis Apostolis Martyrio coronatis, elogium.

515 **A**d calcem hujus capitatis, imo vero pro coronide illius, animadvertisendum judicavi; ex hac tenus dictis nihil detrahi excellentissimo Apostolorum choro, & il-

S. Petri præstantia inter reliquias Martyrum Seraphinot.

S. August.

Ps. 65.

Martyres Seraphinis superioris in quo:

Alteratio inter Martrem & Angelum.

S. Ansel.

S. Petri præstantia inter reliquias Martyrum Seraphinot.

S. Petri præstantia inter reliquias Martyrum Seraphinot.

premam eorundem dignitatem, & excellen-
tiam supra reliquias Sanctorum ordines; ad
quam spectat eorum Seraphinorum celitudo,
& gigantea planè statura; quæ tanta erat, ut
supra solium ipsum, quantumvis elevatum,
& excelsum, alas habere possas vidi sint. Qua-
de re infra à num. 856. Illud hic tamen
speciatim adnotatum volo: hac excellentissi-
ma visione commendari præfertim D. Petrum
Apostolorum, & Martyrum Principem, quem
præsignatum censeo principe Seraphino Mi-
chaele, à quo Isaiae labia purgata, & igni-
ta sunt.

Quo tempore habita visio Isaiae c. 6.

518 Hoc primò evincitur ex temporis cir-
cumstantia, in quo hanc visionem Isaías ha-
bituit: anno videlicet 3187. à creatione mun-
di; ante Christi ortum 762. Quo anno na-
tus est Romulus Romæ conditor, ut scri-
bit S. Hiero. Epis. 142. ad Damasum, propè
initium: *Isaías hanc visionem vidit eo anno,*
*quo Romulus, Romani imperii conditor, na-
tus est.* Quod mysterio non caret; & illud
esse credo, fore ut quandoque spirituale Ro-
manæ Ecclesiæ Catholicae, & universalis im-
perium, veniret sub Petri potestate: qui jam
extat totius Reipublicæ Christianæ Princeps,
conditor, & Pater. Proinde S. Leo Ser.
1. de Petro, & Paulo componens Romanum à
Petro fundatam cum Roma fundata à Ro-
mulo, sic fatur: *Ibi sunt o Roma, patres tui,*
*qui te regnis cœlestibus inserendam multò me-
lius, multò felicius considerant, quād illi,*
*quorum studio prima mænium tuorum fun-
damenta locata sunt, &c.* Secundò mens
nostra abunde stabilitur verbis Rupertus Ab-
batis lib. 9. de gloria Trinitatis c. 18. ubi
traetans illam Isaiae visionem, arbitratur, eò
spectare omnino, ut repulsa veteri Synago-
ga, fiat Ecclesiæ Christianæ electio; cuius
futurus erat Princeps, S. Petrus, quem
præsignari putat Principe Seraphino labia
Isaiae inflammatæ, & purificante. Haec il-
lus verba. Petrus hic intelligitur unus de
Seraphim; ipse est enim Apostolorum primus,
& ipsi præ catenis dictum est; quodcunque li-
gaveris super terram, erit ligatum & in calis,
& quodcumque solveris super terram, erit so-
latum & in calis. Hoc est quod hic audiimus:
in manu ejus calculus: quia potestas ei data est
principia post Christum, ut creditibus remis-
sionem peccatorum operetur. Quem videlicet
calculus fore ipse tulerat de altari, id est de
majestate Christi; forcipe (inquam) id est,
per egregiam fidem unius, ejusdemque Dei, &
hominis Iesu Christi. Vides in Seraphino
labia Isaiae purgante præfiguratum Petrum
Apostolorum, ac Martyrum Principe?

Vides resplendere in illo spectro egregiam
ejusdem Petri confessionem de Christi Di-
vinitate, pro qua morte Crucis occubuit?
Sane illum Seraphinum suffit S. Michaelem
Seraphinorum excellentissimum, & antefi-
gnanum facile reor: nam perinde est dicere:
unus de Seraphim Isaiae 6. ac Princeps,
vel primus Seraphinorum: unus enim in fa-
cili litteris accipi solet (& accipitur hic a
Ruperto) pro primo, & præcipuo. Gene. 1.
5. *Vespere, & manè dies unus, id est, pri-
mus, princeps.* Et sic appellatur S. Michael
Dan. 10. 13. Dani. 10. 13. Michael unus de principibus
primis, id est, primus inter primos, Princeps
inter Principes.

519 Michael ergo Seraphinorum primus
P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

Isaiae labia incendit, & purificavit, ut sic in-
census, & purificatus constanter Christum
Deum, & hominem conficeretur, & pro hac
contescione mortem animosè oppeteret, ut
revera oppetit martyrio coronatus. Quod in
D. Petrum Martyrum Principem maximè ca-
dit: qui postquam à Deo Pater fuit proxime
edoctus, illustratus, & ignitus Matt. 16.
17. Christum Deum, & hominem confessus
est, adeò gloriosè, ut ex inde totius Eccle-
siæ principatum, & regni cœlestis claves ac-
cepit; ut ab ipso reliqui Ecclesiæ fideles,
Martyres præfertim Seraphini ei propinquio-
res acciperent illuminationem, mundiciem,
ignitionem. Quorum primus extiit S. Ste-
phanus Protomartyr, quem præsignatum in
Martyre Isaiae censo Rupertus loco me-
morato, expendens illa Dei verba, *Quem mit-
tam? Ac si diceret (ait Rupertus) & Prophetas Ruperti
occiderunt, & persecuti sunt, & me Pro-
phetarum Dominum crucifixerunt. Post tot ex-
perimenta peccata eorum, & duri cordis,
quem mittam? quis ibit nobis? Hic o ter
quaterque beate Protomartyr Stephane, tē-
met ipsum obtulisti spontanea fide, fidelissima minati,*

*spe, gratiosa charitate, & dixisti. Ecce ego,
mitte me. Sic etiam à Petro, ut à Princi-
pe Ecclesiæ Seraphino, reliqui Martyres il-
luminati, & inflammati sunt, imo illius exem-
plo, & ducatu Martyres effecti. Preme S.
Leonis Papæ effatum Ser. 1. de SS. Petro,
& Paulo post medium: *Duo ista preclara
divini seminis germina in quantam sobolem
germinaverint, beatorum millia Martyrum
protestantur: qui Apoliticorum amuli trium-
phorum Urbem nostram purpuratis, & longi,
lateque rutilantibus populis ambierunt. Ve-
re de D. Petro prædixit Isaiae illum intui-
tus in ea visione: Ecce testem populis dedi
eum, ducem, ac præceptorem gentibus: cap.
55. 4. Testem, id est, Martorem, qui te-
flatus est mundo Christi magnalia, & pro pu-
blica testificatione mortem subiit, uti dux,
& præceptor totius Ecclesiæ ab ipso illu-
minatae, & inflammatæ. LXX. efferunt: LXX.
Ecce testimonium gentibus dedi eum, Princi-
pem, & præcipientem. A Petri testimonio,
seu martyrio ilucescit Ecclesiæ magnus fi-
dei splendor, divinæque sapientiae radii Mar-
tyrum animis illabuntur.**

520 Pone sub aspectum, si placet, Eccle-
siæ Romanæ, & primogenitam sub faeminae
heroinæ; & illustrissimæ schemate, sole, luna,
& stellæ quaquaversus splendentem Apoc. 12.

12. *Ecce Draco magnus rufus, qui bellum
adversus Ecclesiæ filios excitavit, imo cau-
dâ dejectis è cœlo tertiam stellarum partem;*
id est, prædictores Evangelii, quibus Ty-
rannorum persecutio corpoream attulit ne-
cem aceribusim eos cruciaribus trucidando,
ut ingeniosè ibi explicat Alcasar. Quid
subindet? *Et factum est prælium magnum in
cœlo: Michael, & Angeli ejus prælabantur
cum Dracone.* Sed Draco à Michaeli, & An-
gelis ejus in terra turbatus est. Hic Alca-
sar sati argutè, & solidè excogitavit, mysticu-
m Michaeli esse Christum in sensu pri-
mario; in sensu autem secundario D. Pe-
trum Apostolorum, ac Martyrum cœterorum Michael
coryphaeum: qui Michaelis instar vexillum
Crucis (cui ipse suffixus martyrio est cor-
onatus) sustulit contra Tyrannorum fu-
perbiacum, & potentiam, quibus zelo magno
N &

146 Lib. II. de Martyrum dignitate

S. Leo.

& animo planè divino, constanter obstitit. Ut enim S. Leo proximè memoratus Petrum alloquens: *Nec dubius de proiectu operis, trophæum Crucis Christi Romanis arcibus inferebat, quod te divinis præordinationibus antebeat & honor potestatis, & gloria passionis.* Rursus, quemadmodum reliqui Hierarchiae cœlestis Angeli Michaelem, ut ducem, observarunt in illo aduersus immanem Dracōnem bello; ita Evangelii prædicatores, & tot fidei Martyres invictissimi, qui Hierarchiae Ecclesiastice Angelos agunt, Petrum Christi Vicarium, tanquam ducem, principem, & præceptorem suspicunt. Quare qui Christi sunt Angeli, iidem etiam Angeli Petri dicuntur: propterea quod ab ipso, uti à Seraphinorum maximo, reliqui Ecclesiæ Martyres, illuminant, inflammat. Quid mirum à tanta tanti Seraphini industria, sanctitate, & præstantia, sublimis appareat Ecclesia claritate omnimodâ circumfusa, frementibus undique illius hostibus?

521 Recte hic purpureus Vates Ps. 26. 6. prædicens Ecclesiæ persecutions, ac præsentis in illis Dei auxilio: *In petra exaltavit me; & nunc exaltavit caput meum super inimicos meos.* Rabbi Stephanus verit:

In rupe extolle me, id est, in locum editum, tutum, & inaccessum statuet me: in rupe hostibus meis inaccessa collocabit me. Ita explicat ille. Victorius Scialae, & Gabriel Sionita vertunt ex Arabico idiomate: Supra petram exaltavit me. Translatio vetus Hispanica Ferrariensis: en penam me exaltecerat. Eusebius relatus in Catena Graeca; Populum, qui olim latebat in lucem evelatum, in altum exultit, & sublimem constituit Dominus, ut eundem suprà firmam, & tutissimam petram ejus nixum & fundatum, omnes certarent, & gloriosum prædicarent. Hæc porro ad Petrum referenda sunt, qui Graecè est πέτρος, id est, petra, saxum, rupes, supra quam exaltata est Ecclesia magnificè, gloriòse; statque invicta, nullis tempestatis, procellis, tormentis expugnabilis. Leg. S. Ambrosium Ser. 77. & S. Chrysostomum Ser. 1. de Pentecoste, to. 3.

CAP. II.

Martyres sunt CHRISTI quidam, ad Christi dignitatem, & appellationem speciatim eveniuntur. S. Ambro. qui ita explicat: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum virtute, & concupiscentiis. Ubi vocem, Christi, in resto calu multitudinis esse putat.* S. Ambro. qui ita explicat: *Qui enim Christo devoti sunt, hos dicit Christos.* Idem observat Claudio Guiliardus ad ea Pauli verba. Ex quo bellissimè probatur, Martyres generosos, qui præstantissima ratione carnem suam crucifixerunt cum virtute, & concupiscentiis, esse porro Christo quam simillimos, ut Christi quidam sint, & nuncupari debeant: *mueritos per Christo són vivos Christos.* Est enim martyrium (ut loquitur S. Augustin. Ser. 5. S. Augustin. de Mart. tom. 10.) *Dominica passionis imitatio.* Et per illud (ut scribit S. Clemens S. Clem. lib. 5. Confl. cap. 1.) *Conformantur morti Christi Martyres incliti.*

522 E ximia Christi Iesu dignitas, & nuncupatio, par est omnino divinae excellentiae, & Dei appellationi; sed addit præterea humanae naturæ per hypostaticam unionem assumptæ gloriam, & opera redemptoris præstantissima. A quibus naturæ ipsi divinae accrescit (externè saltem) nescio quæ sublimitas major, & glorioſor magnitudo: scio tamen dum illud Bernardi effigie interpretatione. Unum accipe Chrysostomum: *Cum autem dicit omnia, & ea item, que molesta esse videntur, dicit: nam ut afflictio, ut inopia, ut carcer, ut famæ, ut mors, ut quodvis aliud ingravat; poteſt Deus hæc omnia in contrarium commutare.* Subdit opportunè Apostolus: *Nm quos prescrivit. & prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Quæ verba (ut suprà notavi) noſter Gabriel

523 Est hoc quod sibi consonans ait idem Apostolus ad Galatas 5. 24. ubi cùm de patientia egisset, per quam aequo animo, infraet quo adversa tolerantur, subtexit: *Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum virtute, & concupiscentiis.* Ubi vocem, Christi, in resto calu multitudinis esse putat S. Ambro. qui ita explicat: *Qui enim Christo devoti sunt, hos dicit Christos.* Idem observat Claudio Guiliardus ad ea Pauli verba. Ex quo bellissimè probatur, Martyres generosos, qui præstantissima ratione carnem suam crucifixerunt cum virtute, & concupiscentiis, esse porro Christo quam simillimos, ut Christi quidam sint, & nuncupari debeant: *mueritos per Christo són vivos Christos.* Est enim martyrium (ut loquitur S. Augustin. Ser. 5. S. Augustin. de Mart. tom. 10.) *Dominica passionis imitatio.* Et per illud (ut scribit S. Clemens S. Clem. lib. 5. Confl. cap. 1.) *Conformantur morti Christi Martyres incliti.*

524 Adhuc divinus Paulus egregium aliud suppeditat testimonium pro instituto nostro, ad Roma. 8. 28. *Scimus quoniam diligenteribus Rom. 8. 28. Deum omnia cooperantur in bonum ius, qui secundum proposum vocati sunt Sancti.* Ubi vox omnia ad Justorum persecutions, afflictiones, & tribulationes potissimum referenda est, ex Ambroſi, Hieron. Chrysost. & aliorum interpretatione. Unum accipe Chrysostomum: *Cum autem dicit omnia, & ea item, que molesta esse videntur, dicit: nam ut afflictio, ut inopia, ut carcer, ut famæ, ut mors, ut quodvis aliud ingravat; poteſt Deus hæc omnia in contrarium commutare.* Subdit opportunè Apostolus: *Nm quos prescrivit. & prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus.* Quæ verba (ut suprà notavi) noſter Gabriel

Et eminentia. Cap. II.

147

Gabriel Vasquez 1. p. q. 23. sic explicat: quos Deus præscivit tibi amicos, & dilectos per gratiam suam futuros, hos etiam prædestinavit ad hoc ut paterentur, & fierent conformes Filio suo in patientia, utpote qui pro nobis tot labores, & ærumnas, passionem, & cruciatum, quos pro Christo, Christi que Ecclesia ædificanda, atque ad spiritualem celitudinem, & fastigium extollenda fideles perpessi sunt. Martyres potissimum, qui ad præstantissimam hanc mensuram eveniunt per martyrium, quod infinitæ mensuræ propria dicitur esse à S. Cypriano supra. Unde ejusdem videntur apparere mensuræ, seu magnitudinis cum Christo passo, & crucifixo Martyrum duce, & principe. Appellatur hæc mensura viri, ut denotetur puerus esse, & quasi pygmeos, qui adversa proportionem, non patiuntur pro Christo non subeunt; uti argutè ait noſter Alcasar. Illi vero ad extimam celitudinem evanescunt, qui Crucis, id est, afflictionum, & tormentorum mensuræ afficiuntur, martyrium pro Christo subeunt. Quid sublimius? Quid gloriōsius, quam eadem, qua Christus, mensuræ affici, & illam complere?

525 Hæc luculentiora fiunt, si expendamus; quid per templum Dei seu atrium interiorum, & per altare, & adorantes in eo portentatur, dum eà virga hæc metiri jubetur Joannes, S. Grego. Magnus lib. 28. moral. cap. 6. quarequa de causa Deus mensurari voluit calamo illo templum, altare, & adorantes in eo, non vero atrium exteriorum, ita scribit: *Quid enim aliud atrium, quam S. Gregorius latitudinem significat vita presentis? Et recte foris templum sunt qui per atrium designantur. Cur atrium exteriorum non mensuratur?*

526 Jam ergo ex hac tenus dictis emetiri possumus martyrii ac Martyrum sublimitatem, de qua aiebat S. Cypri. lib. de laud. marty. fine: *Martyrii infinita mensura.* Dixi semper Martyrum sublimitatem esse Christi magnitudini perfisilem, qua nulla major.

Estan los Martyres cortados al talle, y medida de Christo crucificado. Eximia hæc magnitudo, infinita propemodum: quam spectat calamus mensuris similis virga datus

Apoc. II. 1. Joanni Apoc. 11. 1. ad metendum templum Dei, & altare, & adorantes in eo.

Et datus est mihi calamus similis virga, & dictum est mihi: surge & metire templum Dei, & altare, & adorantes in eo. Atrium autem, quod est foris templum, ecclesie foras, & ne metiari illud. Atqui calamus ille non erat scriptorius (ut vult Rupertus) sed mensuris, instrumentum videficet metiendi, ut communiter statuant Interpretes sacri: unde c. 21. 15. pro calamo posuit Vulgatus mensuram: & utrobique est eadem vox Graeca. Erat autem hic calamus non aureus, sed solum virgæ similitudinem referens, quæ alium percutimus, quæque solent in facis litteris designari supplicia, afflictiones, ærumnæ. Illud majoris dispidi est apud Expositores: quæ videlicet longitudine confaret mensuram illa virga. Placet nostri Alcasaris mens exsistantis in sex aequalies dividendam esse partes, quæ cubiti vocantur, & per cubiti nomen non significari in sacra Scriptura quartam humanæ statuaræ partem, sed sextam; ac proinde calamus illum sex cubitorum fuisse humanæ naturæ mensuram: quæ c. 21. 17. appellatur mensura hominis. Et est sermo de maxima statura, de illa scilicet, quæ secundum Adami, & Noemi statuarum efficta erat. Unde affulget arcana hujus mensuræ virgæ interpretatio. Etenim Christus patiens, & Crucifixus est myſticus Adamus atque Noe: mensura vero illius est mensura Crucis, & passionis, quæ mensura prima est, &

P. Ildeph. de Flores de Agone Martyr.

527 Adde quoque cum nostro Alcasare: per atrium, quod extra Dei templum erat, denotari externa bona fidelibus, & infidelibus commun-

N 2 pia